

**Батыс Қазақстан облыстық педагог кадрлар біліктілігін
арттыру және қайта даярлау институты.**

**ПОРТФОЛИО – ОҚУШЫНЫҢ ЖЕКЕ
ЖЕТІСТІКТЕРІ НӘТИЖЕСІН
БАҒАЛАУДЫҢ ЖАҢА ФОРМАСЫ.**

Оқушылардың білім алу қызметін сараптауды білім жетістіктерінің бағалаудың жинақы жүйесі арқылы көрсетуге болады.(портфолио).

Портфолио (кең ұғымы) — бұл оқушының оқытудың белгілі бір кезеңінде жеткен жеке жетістектерін бағалау ,жинақтау және белгілеу . Портфолио шет мемлекеттерінің білім саласында бағалаудың жаңа жүйесі және өзін-өзі бағалаудың түрі ретінде кеңінен қолданылып келеді. Портфолио дәстүрлі бағалаудың жүйесін толықтырып,оқушылардың ақпаратты қабылдаудың репродуктивті деңгейін , фактілі және алгоритімді білім мен дағдыларын тексеруге бағытталған.

Портфолио оқушының түрлі қызметтегі жетістіктерін ескеруге мүмкіндік береді.Сонын ішінде:оқу, шығармашылық, әлеуметтік ,коммуникативті т б қызметтері.Бұл білім берудің практикаға бағытталған, іс-әрекеттік тәсілдің негізгі бөлігі болып саналады.Шет елдер тәжірибесінде портфолио оқушының жетістіктерінің жұмыс жинағы ретінде анықталып, оның түрлі салалардағы жетістіктерін көрсетеді.

Портфолионың негізгі мақсаты:

- жасөспірімнің білім алу үрдісі туралы есеп алу;**
- жалпы білім алудың негізгі нәтижелерінің жағдайын көру;**
- оқушының білім кеңістігінде жеке даму бағытына жағдай туғызу;**
- оның олған білім мен білік мүмкіндіктерін практикалық тұрғыда қолдана алуын көрсету;**
- портфолиоға енетін қандай болмасын жетістіктерді толықтай немесе белгілі бір кезеңін бағалау, ол санды және сапалы түрде болуы мүмкін.**

*Портфолио тек бағалаудың жаңа тиімді түрі емес . ол
сонымен бірге келесі негізгі педагогикалық міндеттерді
орындауға көмектеседі:*

- оқушылардың оқуға деген қызығушылықтарын арттыруға;
- олардың белсенділік пен өзіндік қабілеттерін мадақтау, оқу және өзіндік оқу мүмкіншіліктерін кеңейтуге;
- бағалау(өзін-өзі бағалау) және рефлексивті дағдыларын дамытуға;
- оқу , мақсат қоя білу, өзінін оқу қызметін ұйымдастыра және жоспарлай білу біліктерін қалыптастыруға;
- оқушылардың білім алуын жекелендіруге (индивидуализация) ықпалдасуға;

- **Аталған ерекшеліктер портфолионы жекеленген оқушының өзіндік оқу жетістіктеріндегі бағытының тиімді түрі ретінде бағдаралды дайындық және бағдарлы оқытудың міндеттерін орындайтындығын көрсетеді.**
- **Портфолионы енгізу оқушылардың оқуға деген белсенділігін арттыруға, өздерінің мақсаттары мен мүмкіншіліктерінің деңгейін сезінуге көмектеседі және бұл олардың болашақта таңдайтын оқу түрі мен бағытын анықтауда жауапты және нақты болуына себебін тигізеді.**
- **Портфолионы негізгі мектеп түлектерінің қорытынды аттестациясының нәтижесімен қоса білім алу рейтингісінің түрі ретінде қолдануға болады.**

*Бүгінгі таңда білім берудің теориясы мен практикасында
портфолионың келесі түрлерін ажыратылады:*

«Құжаттар портфолиосы » - бұл жеке білім жетістіктерінің
құжатты түрдегі жинақталған портфелі.

Портфолионың бұл моделі құжаттардың сапалы және санды
түрде бағалануын көздейді. Қорытынды құжат негізгі мектепті
бітіргені туралы куәліктің қосымшасы түрінде жалпы балымен,
сонымен қатар түрлі сертификаттардың қорытынды бағаларымен
көрсетіледі. Құжаттар немесе олардың көшірмелерін
портфолионың қосымшасына салуға болады.

*Бұл түрдің артықшылықтары: қорытынды бағаның балы портфолионың
бұл түрін оқушы білімінің анықтаудың рейтингісінің механизмі ретінде
көрсетеді, себебі ол рейтинг көрсеткішінде қорытынды балдың ауқымды
бөлімін құрайды (қорытынды аттестацияда алған бағаларымен
қоса).*

*Бұл түрдің кемшіліктері: портфолионың бұл түрі қорытынды
туралы мәлімет береді, бірақ оқушының жеке даму үрдісіндегі
шығармашылық белсенділігін, оқу стилін, қызығушылығын т.б.
толықтай сипаттамайды.*

«Құжаттар портфолиосының » құрылымының және оның мазмұнын бағалаудың үлгі схемасы

Позициялар	Компоненттер	Қорытынды (ұпайлар)
А-блогі олимпиада	Қалалық(жеңімпаз) Аудандық (жеңімпаз) Мектепішілік (жеңімпаз)	5-4 3-2 1
Б-блогі Басқа да сертификат- тар	Түрлі білім, мәдени, қосымша білім беру, жоғары оқу орындарының т. Б. ұйымдастыруымен өткізілетін шаралар. Пәндер бойынша курстар, тестілер. Мектепішілік, мектепаралық ғылыми қоғамдарШкольные . Білім беру ұйымдарының ұйымдастыруымен өтетін түрлі байқаулар және шаралар.	1-ден 5-ке дейін

Портфолионың ең жоғары ұпайы бір емтиханның – 5 немесе екі емтиханның – 10 балына сәйкес келуі керек, әлде басқа да түрлерін қолдануға болады .

Портфолионың қорытынды ұпайын екі блоктың қосындысынан немесе бөлек-бөлек, әлде басқа да түрлерін қолдануға болады.

«Жұмыстар портфолиосы» оқушының түрлі шығармашылық, жобалық, зерттеушілік жұмыстарының жинағы түрінде жасақталады, сонымен қатар оқушының оқу және шығармашылық белсенділігін көрсететін негізгі бағыттар мен формалар жатады. Ол: ғылыми конференцияларға, байқауларға, оқу лагерлеріне қатысуы, қолданбалы курстарды тыңдау, түрлі практикалардан өту, спорт және көркемөнер түрлеріндегі жетістіктер т.б.

Портфолионың бұл түрі бағалаудың сапалы түрін көрсетеді, мысалы, материалдардың жан-жақтылығы көлемі, берілген жұмыстардың сапалылығы, болашақ оқытудың бағдарға бағытталу жағынан т.б. Портфолио оқушының шығармашылық кітапшасы ретінде жасақталады және оған қосымша ретінде текстті түрде берілген жұмыстар, электрондық нұсқалар, фотосуреттер, видеожазбаларды тіркеуге болады.

Бұл түрдің артықшылығы: портфолио оқушының оқу және шығармашылық белсенділігінің қозғалысын кең көлемде сипаттайды, оның бағдаралды даярлықтағы қызығушылық бағытын көрсетеді.

Бұл түрдің кемшіліктері: портфолионың сапалық бағасы қорытынды аттестацияның нәтижесін толықтырады, бірақ ұпайлық түрде оқушының білім алу рейтингісіне кіре алмайды. Дегенмен педагогикалық тұрғыда орны ауқымды, себебі бірқатар оқушыларға жұмыстар портфолиосы білім алудағы өзіндік жетістіктің айғағы іспектес.

«Жұмыстар портфолиосын» толтырудың үлгісі

- Зерттеу жұмыстары мен рефераттар. Танысқан материалдар көрсетіледі, рефераттың атауы, көлемі, иллюстрациялар т.б.
- Жобалау жұмыстары. Жобаның тақырыбы көрсетіледі, жұмыстың орындалуы жазылады. Қосымша ретінде түрлі фотосуреттер, баспа немесе электронды нұсқадағы жұмыстың мәтінді түрлерін тіркеуге болады.
- Техникалық шығармашылық: моделдер, макеттар, приборлар. Нақты жұмыстың атауы көрсетіледі, жұмыстың орындалуы жазылады.
- Өнер бойынша еңбектер. Жұмыстардың тізімі беріледі, түрлі көрмелерде, байқауларда қатысқандығы ескеріледі.
- Шығармашылық белсенділіктің басқа да түрлері : мектепшілік театр, оркестр, хорға қатысуы. Бұл үйірмелердің ұзақтығы, концерттерге, қойылымдарға қатысуы.
- Факультативтер мен та4дау курстар. Курстың атауы жазылады, ұзақтығы, өту түрі т. б.

- Түрлі практикалар: тілдік, әлеуметтік, еңбек, педагогикалық. Практиканың түрі, өткен орны, ұзақтығы көрсетіледі.
- Түрлі оқу курстарында, қосымша білім беру орталықтарында өтетін оқу түрлері. Мекеме атауы, сабақтың ұзақтығы оның нәтижесі.
- Олимпиада және байқаулар. Шараның түрі, өткізілу уақыты, оқушының жетістігі көрсетіледі.
- Ғылыми конференцияларға, оқу семинарларына және лагерлерге қатысуы. Шараның тақырыбы, өткізген мекеменің атауы, оқушының қай түрге қатысқаны көрсетіледі.
- Спорттық жетістіктер. Түрлі жарыстарға қатысқандығы және спортты *разряды* жазылады.
- Тағы да басқалары.

«Пікірлер портфолиосы» оқушының түрлі қызметтеріне мұғалімдердің , ата-аналардың ,кластастарының ,қосымша білім беру мекемелерінің қызметкерлерінің және тағы да басқаларының ,сонымен қатар оқушының өзінің нақты қызметіне және нәтижесіне берген міңездемесі енеді. Портфолио мәтінді қорытындылар , рецензиялар, пікірлер, резюме, эссе, ұсынба хаттар түрінде беріледі.

Бұл түрдің артықшылығы: портфолионың бұл түрінде оқушының өз-өзін бағалау механизмі жүзеге асады және ол болашақ таңдайтын бағдарға ойлы түрде келуіне мүмкіншілік туғызады.

Бұл түрдің кемшіліктері: ақпаратты жинаудың және есеп жүргізуінің қиындығы.

«Пікірлер портфолиосы »құжаттарының тізімі

- жұмыстың сапасы турлы қорытынды (оқушылардың ғылыми қоғамындағы);
- баспасөз бетінде жарияланған мақалаға рецензия;
- қосымша білім беру мекемелеріндегі шығармашылық ұжымдардағы жұмыс жөнінде немесе оқушылардың ғылыми-практикалық конференциясындағы баяндамаға пікір;
- оқушының өзінің оқу жетістіктеріне берген бағасы көрсетілген түйіндемесі;
- болашақ таңдайтын оқу бағытына арналған оқушы эссесі;
- әлеуметтік практика өткендігі туралы ұсынба хат;
- тағы да басқалар.

Аталған түрлерге байланысты портфолионың комплексті моделдерін (бірнеше түрлерін қамтиды) немесе жай түрлерін(тек бір түрін пайдаланады) қолдануға болады.

Мысалы:

а) үш бөлімнен тұратын портфолио (на көлемді әрі комплексті), ол - «құжаттар бөлімі» + «жұмыстар бөлімі» + «пікірлер бөлімі»;

б) екі бөлімнен тұратын портфолио, ол - «құжаттар бөлімі» + «жұмыстар бөлімі»; немесе «құжаттар бөлімі» + «пікірлер бөлімі»; немесе «жұмыстар бөлімі» + «пікірлер бөлімі»;

в) «жай»портфолио – жеке үш түрден тұрады - « құжаттар портфолиосы» , « жұмыстар портфолиосы », « пікірлер портфолиосы ».